

Asia: VN/1453/2025

## **Lausuntopyyntö pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman luonnoksesta**

### **Lausunnonantajan lausunto**

#### **Lausunnonantajan taho**

Kaupunki, kunta tai maakunta

**Mikäli vastasit "muu taho", voit tarkentaa vastaustasi tässä**

-

#### **LAUSUNTO**

-

**Mikäli vastasit yhtyväsi toisen tahon lausuntoon, täsmennä mistä tahosta on kyse**

-

#### **1) Huomioita pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman taustalla olevista vaihtoehtoisista skenaarioista (suunnitelman luku 2)**

Skenaarioiden kautta saadaan mielenkiintoisia näkökulmia siihen, kuinka globaalit kehityskulut ja yhteiskunnan arvopainotukset voivat vaikuttaa kansalliseen päästökehitykseen. Ympäristö edellä - skenaario on neljästä skenaariosta ainut, jossa päästään ilmastolain mukaiseen hiilineutraalisuustavoitteeseen. Päästövähennystavoitteet saavutetaan muissa skenaarioissa paitsi Suomi ensin -skenaariossa. Skenaariotyön keskeinen ansio onkin, että se antaa viitteitä siitä, ettei ilmastolain mukaisia hiilineutraaliustavoitteita todennäköisesti saavuteta, jollei päästövähennys- ja hiilinielujen lisäystavoitteita edistetä kokonaisvaltaisesti kaikilla politiikan aloilla.

Skenaariot ovat kansallisia, mutta niitä olisi voinut täydentää edes sanallisella arviolla eri politiikkatoimien vaikutuksista alueilla. Lisäksi eri skenaarioiden vaikutuksia muihin tavoiteisiin nähden olisi pitänyt arvioida. Esimerkiksi vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen, eri alueiden kehitykseen sekä ihmisten hyvinvointiin olisi voinut tuoda esiin. Lisäksi tulisi tarkastella, kuinka eri skenaariot edistävät yhteiskunnan sopeutumista ilmastonmuutokseen.

## 2) Huomioita toimialakohtaisista etenemisvaihtoehdoista (suunnitelman luku 3)

Aurinkoenergian kohdalla tarkastellaan kiinteistökohtaisen aurinkovoiman sekä aurinkovoimakenttien rakentamista. Näiden yhteydessä ei kuitenkaan arvioida, kuinka laajamittainen aurinkovoimaloiden sijoittaminen maa- ja metsätalousalueille vaikuttaisi maankäyttösektorin hiilinieluihin, huolimatta siitä, että ilmasto- ja energiasuunnitelma kattaa myös maankäyttösektorin päästötaseen.

Tuulivoimarakentamisen yhteydessä ei käsitellä sitä, kuinka tuulivoima ja siitä koituvat hyödyt ja haitat jakautuvat epätasaisesti Suomen sisällä. Tällä on suoria vaikutuksia eri kuntien talouteen ja siten myös niiden mahdollisuuksiin edistää mm. vihreää siirtymää.

Liikennettä koskevassa kappaleessa mainitaan, että ” tieliikenteen päästökehitykseen vaikuttavat eri käyttövoimien rekisteröintiosuudet, ajoneuvojen ensirekisteröintien ja maahantuontien kokonaismäärä, ajosuoritteiden määrä sekä uusiutuvien polttoaineiden jakeluvelvoitteen tavoitetaso.” Näiden lisäksi myös politiikkaohjaus on tärkeä keino liikenteen päästöjen vähentämisessä. Liikenteen päästöjen vähentäminen on kustannustehokkainta suurissa kaupungeissa, joissa on aidot mahdollisuudet tuottaa kattavia joukkoliikennepalveluita. Liikenteen päästöjen vähentämisessä tulisikin huomioida eri alueiden lähtökohdat, jotka vaikuttavat mm. siihen, millaisia biokaasun jakelun tai sähkölätausinfran kehittämisen mahdollisuuksia niillä on, tai miten väestöpohja ja seudullinen rakenne edistävät tai haastavat joukkoliikenteen järjestämistä. Keinot tukea liikenteen päästövähennyksiä alueilla tulisi räätälöidä mm. nämä seikat huomioiden.

Eri skenaarioissa asumisen keskittyminen painottuu eri tavoin. Väestön keskittyminen suuriin kaupunkeihin lisää uudisrakentamisen tarvetta. Tämän lisäksi sillä on merkittäviä vaikutuksia eri alueiden talouteen ja luonnon monimuotoisuuteen, mutta tätä näkökulmaa ei käsitellä ilmastosuunnitelman luonnoksessa. Ympäristö edellä -skenaariossa asunto- ja tilatarpeita täytetään uudisrakentamisen sijaan kiertotalouden periaatteiden mukaisesti hyödyntämällä pääasiassa olemassa olevaa rakennuskantaa. Tämä on toivottava kehityssuunta, ja se edistäisi myös huoltovarmuutta ja ruoantuotantoa, sillä maaseudun autioituminen on haaste myös ruoantuotannon näkökulmasta. Luonnoksen mukaan ”olemassa olevien rakennusten energiatehokkuuteen panostaan erityisesti kasvupaikkakunnilla.” Yksi syy tälle on se, että monilla alueilla rakennusten arvo on jo nyt niin heikko, että energiaremonttien tekemiseen ei saada rahoitusta, tai se nähdään kannattamattomana investointina, sillä kiinteistöjen arvot ovat niin vähäisiä. Valtiotasolla tulisi huomioida alueiden ja ihmisten tasa-arvo osana ilmastopolitiikkaa.

Maatalouspolitiikassa Ympäristö edellä -skenaariossa mm. luomuviljelyn osuus tuotannosta ja kulutuksesta nousee 30 – 40 prosenttiin, ja eläinperäisten tuotteiden vähentäminen ruokavaliossa korvautuu palko- ja viljatuotteilla. Kymenlaakso on jo nyt merkittävä luomumaakunta, ja Kymenlaaksoon kehittyy kasviproteiinien jalostamiseen ja kehittämiseen keskittyvä klusteri. Tämä on yksi esimerkki siitä, kuinka alueilla voi olla merkittävä rooli kestävyyssiirtymässä, ja tästä syystä

alueiden eri vahvuuksia ja haasteita tulisi ottaa kattavammin huomioon osana kansallisen ilmastopolitiikan pitkän ajanjakson linjauksia tehtäessä.

### **3) Huomioita kasvihuonekaasupäästöjä vähentävien ja nieluja vahvistavien menetelmien kehitysnäkymistä (suunnitelman luku 4)**

Teknisten hiilinieluja arvioidaan hiilen talteenoton ja varastoinnin näkökulmasta. Hiilen käyttö erilaisissa teollisissa prosesseissa olisi kiertotalousperiaatteiden mukaista, ja tukisi teollisuuden materiaalihakkuutta. Lisäksi varastoinnista todetaan, että hiili olisi todennäköisesti kuljetettava esimerkiksi Pohjanmeren alueelle, koska Suomessa ei ole varastoinnille sopivia alueita. Nämä ovat vahvoja perusteluja sille, että hiilen varastoinnin sijaan kehitetään määrätietoisesti sen hyötykäytön sallivia teknologioita ja toimintatapoja, sekä edistetään sen varastointia esimerkiksi betoniin.

Sähköistymisen osalta Kymenlaakson liitto toteaa, että uusiutuvan energian tuotannon keskittyessä läntiseen Suomeen, on siirtoverkkoyhteyksien vahvistaminen eteläiseen Suomeen keskeistä, jotta vihreän siirtymän teollisuuden sijoittuminen on mahdollista ja houkuttelevaa myös eteläiseen Suomeen.

Maankäyttösektorin osalta todetaan, että metsien tuhoriskit kasvavat, mutta tämän yhteydessä ei käsitellä lainkaan sitä, kuinka eri skenaarioissa luodut kehityspolut vaikuttavat tuhoriskien todennäköisyyksiin. Metsien ilmastoresilienssiä kasvattavat hoito- ja hakkuumenetelmät ovat pääsääntöisesti myös luonnon monimuotoisuuden kannalta suotuisia verrattuna ns. valtavirran metsänhoitotapoihin. Eri skenaarioiden hakkuumäärissä on merkittäviä eroja, mutta niiden merkitystä luonnon monimuotoisuudelle ja siten metsien ilmastoresilienssille ei avata lainkaan. Kymenlaaksossa metsätaloudella on suuri aluetaloudellinen merkitys, ja metsäekosysteemien ilmastohaavoittuvuuksien vähentäminen on keskeinen edellytys sille, että metsiä voidaan hyödyntää taloudellisesti myös tulevaisuudessa.

### **4) Puuttuuko suunnitelmassa kuvattujen kasvihuonekaasupäästöjä vähentävien ja nieluja vahvistavien menetelmien joukosta joku keskeinen menetelmä (suunnitelman luku 4)?**

Maankäyttösektorin hiilinielujen ja -varastojen vahvistamisen näkökulma ei ole tarpeeksi vahvasti esillä. Se on olemassa oleva, monihyötyinen tapa edistää ilmastolain tavoitteita, ja se tulisi olla vahvemmin mukana osana ilmastopolitiikan palettia.

### **5) Muita huomioita pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman luonnoksesta**

Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman luonnokselle ei ole tehty SOVA-lain mukaista vaikutusten arviointia. Kymenlaakson liitto pitää tätä huolestuttavana. Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa luodaan suuntaviivoja yhteiskunnallisesti merkittävälle toimille, joiden vaikutukset ulottuvat laajasti eri sektoreille, ja koskevat eri alueita, väestöryhmiä ja elinkeinoaloja eri tavoin. Vaikutusten arviointi on keskeinen työkalu sen varmistamiseksi, että ympäristö- ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden näkökulmat huomioidaan strategioiden ja suunnitelmien valmistelussa ja toimeenpanossa. Kymenlaakson liitto katsoo, että Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman vaikutukset

tulee arvioida SOVA-lain mukaisesti, ja vaikutusten arvioinnissa tulee tarkastella myös sitä, millaisia suunnitelman vaikutukset ovat eri maakunnissa.

Lisäksi Kymenlaakson liitto katsoo, että näin keskeisellä ja laajalle suunnitelmalle tulisi antaa kolmea viikkoa pidempi lausuntoaika, jotta sidosryhmillä on mahdollisuus perehtyä ja valmistella lausunto. Lisäksi mm. kunnissa ja maakunnissa ei todennäköisesti ole mahdollisuutta käsitellä lausuntoa poliittisissa elimissä tiukan aikataulun vuoksi, vaikka suunnitelma vaikuttaa merkittävästi niiden lakisäätöihin tehtäviin.

Hering Frank  
Kymenlaakson liitto

Leino Kaisa  
Kymenlaakson liitto